

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічного факультету
Кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
творів мистецтва

**Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»**

**з теми: «СЯЙВО ТЕРНЕРА: АБСТРАКТНІ ПЕЙЗАЖІ ЯК
ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ»**

Виконав: здобувач вищої освіти
освітньої програми Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація
спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація
денної форми здобуття вищої освіти

Чех Святослав Владиславович

Керівник: Гуцул І.А., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри

Рецензент:

Кам'янець-Подільський, 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Творчість Вільяма Тернера: Художній контекст	5
1.1. Життєвий шлях Тернера.....	5
1.2. Романтизм: епоха і основні тенденції.....	11
РОЗДІЛ 2. Пейзажі Тернера як вираз емоцій	20
2.1. Емоційний стан художника та його вплив на творчість	20
2.2. Особливості абстрактних пейзажів Тернера.....	24
РОЗДІЛ 3. Техніка Тернера як передумова сучасного мистецтва.....	27
3.1. Вплив Тернера на розвиток абстракціонізму та імпресіонізму.	27
3.2. Відтворення та інноваційний підхід до світла і кольору	31
ВИСНОВОК	37
СПИСОК ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

Актуальність обраної теми буде завжди важливою для досліджень, тому що це є частиною історії англійського живопису. Тернер завжди буде одним із яскравих представників того як уміло використовував техніки в акварелі та олійних фарбах, при цьому залишивши вплив на майбутнє мистецтво. Його роботи значно випередили час і стали передвісниками течій імпресіонізму, абстракціонізму та експресіонізму. В них зображались не тільки ландшафти та природа, а й уміла демонстрація емоцій, почуттів та динаміки через колір та світло.

Дуже важливим в його роботах є психологічний вплив та філософські роздуми, які нікого не залишають байдужими. Його твори передають бачення його внутрішнього світу.

Об'єкт дослідження – романтизм як напрям у європейському мистецтві кінця XVIII ст. – першої половини XIX ст.

Предмет дослідження – абстрактні пейзажі Вільяма Тернера.

Гіпотеза – абстрактні пейзажі як спроба митця передати глибокі емоційні стани та започаткував відкриття нових течій в образотворчому мистецтві.

Мета і завдання – мета дослідження обґрунтувати вплив абстрактних пейзажів на розвиток подальшого мистецтва через емоційний посил у творах.

Керуючись метою роботи, визначають **завдання**.

1. Дослідити біографію та початок творчості Вільяма Тернера.
2. Описати нову епоху в мистецтві – романтизм та художників, які рухались в цьому стилі.
3. Встановити передачу емоцій Вільяма Тернера у його абстрактних пейзажах.
4. Встановити вплив творчості Вільяма Тернера на сучасне мистецтво.

Методи дослідження – збір інформації за рахунок її пошуку, аналізу, синтезу, методу спостереження при визначенні особливостей періоду.

Наукова новизна отриманих результатів – базуючись на обґрунтованих методах дослідження встановив психологічну передачу емоцій на абстрактні

пейзажі Вільяма Тернера та вплив творчості на сучасне мистецтво, зробивши акцент на основні першопочаткові враження глядачів від робіт митця для розуміння історичних деталей мистецтва для майбутніх передбачень структури появи нових творчих течій.

Структура роботи – включає вступ, три розділи, які містять по два підрозділи, висновки, список використаних джерел з 40 найменувань та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 43 сторінки. Основний текст викладено на 36 сторінках.

ВИСНОВОК

Отже, ми дослідили біографію та початок творчості Вільяма Тернера. Його життя було нелегким, але з самого початку він вже був досить непоганим художником, пейзажистом, гравером, а його майстерне володіння аквареллю нікого не залишало байдужим. Не дивлячись на це він хотів стати архітектором, але доля вирішила інакше. Подорожуючи по Європі, звертаючи увагу на роботи старих митців, він створив унікальний стиль натхнений романтизмом, не зважаючи при цьому на критику. Тернер часто експериментував з техніками, які стали потім основою його робіт. Тут ми можемо спостерігати процес формування початку впливу на сучасне мистецтво, що в майбутньому призведе до першопочаткових вражень глядачів від робіт митця, а в подальшому історичні деталі його творчості відобразяться на структурі появи нових течій. Тернер часто експериментував з техніками, які стали потім основою його робіт що і є встановленою передачею емоцій у його абстрактних пейзажах.

Романтизм – напрям, який виник наприкінці XVIII ст. у Німеччині, Великій Британії й Франції. Він відображав передачу почуттів автора і маючи при цьому цікаве філософське підґрунтя автора. Риси романтизму – заперечення раціоналізму, типовим чітким правилам, прагнення до ідеального. Романтизм розвинув нові теми – історичні, фантастика, народна культура, традиції, історичні драми, романи, значною мірою вплинув на літературу. Цікавими представниками романтизму були Каспар Давид Фрідріх (який написав одну із самих відомих робіт, які є символом романтизму та завжди асоціюється з цим напрямом – «Мандрівник над морем туману» 1818 року) та Франсиско Гойя (його картини були сповнені болю, страждань та жахливих емоцій. Вони не були абстрактними, але мали сильний емоційний посил, який не може не вразити. Прикладом є «Третє травня» 1808 року). Романтизм був важливим етапом розвитку мистецтва, який завжди буде чудово відображатися в роботах митців, які наслідують цей напрям. В романтизмі часто можна спостерігати зображення природи, яка також передає певний настрій картини та почуття художника. Роботи часто здаються рухливими, незвичними.

Отже, романтизм дуже сильно вплинув на інші образотворчі мистецтва, відмовившись від академічного класицизму. Головним була передача емоцій. Художники романтизму на відміну від інших завжди зверталися до середньовічних тем. Деякі із робіт часів романтизму чимось були схожі на бароко своїм емоційним впливом.

Роботи Тернера досить сильно вплинули на сучасне мистецтво, зважаючи на те, що він експериментував з техніками до появи імпресіонізму. Його вплив видно у творах таких митців як Клод Моне та і в інших представників цього стилю. Тернер випередив час тим, що перетворив пейзажі на інструмент вираження емоцій.

Цікавим порівнянням є «Плями Роршаха» із пізніми роботами Вільяма Тернера. Розмиті роботи дозволяли спостерігачу бачити свої образи. «Плями Роршаха» – це тест, зображення для дослідження особистості, створений 1921 році швейцарським психіатром і психологом Германом Роршахом. На відміну від робіт Тернера в них навмисно відсутня певна форма для розкриття особистості. Немає певної визначеності, постійний вплив на сприйнятті підсвідомості та відсутність об'єктивного сюжету – це і є відмова від традиційних форм. Неможливо сказати точно чи вплинули роботи Вільяма Тернера на психіатра Германа Роршаха, але певний зв'язок є і розмитість форм створило чітку впливалість на відігравання конструктивної ролі в майбутньому в сферах філософії, психології та психіатрії. По тому самому принципу майбутні митці не підсвідомо створюють із неконкретних форм щось, що, здається, дуже чітким і зрозумілим.

Також важливим аспектом в роботах Вільяма Тернера є колір та світлотінь. Це стало головним, що передавало певні образи та конкретну передачу стану та настрою роботи. Він уміло поглинав погляд спостерігача у сюжет роботи через колірну палітру і розміщення композиційно світла та тіні.

На мою думку, Вільям Тернер міг би бути не тільки художником, пейзажистом чи гравером, а також міг з архітектурувати якусь логічну побудову для психології та сприйняття людиною особистості, внутрішнього

світосприйняття та чогось більшого за певну сферу. Він дав змогу допомогти людям по-іншому побачити середовище, яке навколо них. Адже ми точно не можемо знати, яким би був світ, якби Вільям Тернер був звичайним проектувальником будинків.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. 23 квітня 1775 року. Народження Вільяма Джозефа Тернера (Joseph Mallord William Turner) (1775-1851). URL: <https://peraspera.video.blog/2020/04/23/6973/> (Дата звернення: 19.04.2025)
2. 8.3.2. Романтизм як художня течія в літературі та мистецтві. URL: <https://www.info-library.com.ua/books-text-2830.html> (Дата звернення: 22.04.2025)
3. 8.3.2. Романтизм як художня течія в літературі та мистецтві. URL: <http://mego.info/832-романтизм-як-художня-течія-в-літературі-та-мистецтві?page=2> (Дата звернення: 22.04.2025)
4. Абстракціонізм в живописі: ідеї та їх розуміння. URL: <https://nataliaivchyk.com/abstraktsionizm-v-zhyvopysi-ideyi-ta-yih-rozuminnya/> (Дата звернення: 13.04.2025)
5. Баган О. Літературний романтизм: ідеологія, естетика, стиль. *Дивослово*. 2011. №3. С. 35–46
6. Вільям Тернер – романтик та живописець світла. URL: <https://lihtaryk.com.ua/vilyam-terner-romantik-ta-zhivopisecz-svitla/> (Дата звернення: 11.04.2025)
7. Вільям Тернер: життя і творчість майстра романтичного пейзажу. URL: <https://kyiv.gallery/statii/viliam-terner-zhyttia-i-tvorchist-maistra-romantychnoho-peizazhu> (Дата звернення: 11.04.2025)
8. Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Кондратюк А.Ю. Культурологія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 392 с.
9. Західноєвропейське мистецтво XIX ст. URL: https://stud.com.ua/13584/kulturologiya/zahidnoyevropeyske_mistetstvo (Дата звернення: 22.04.2025)
10. Зязюн І., Закович М.М., Семашко В. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 567 с.
11. Історія живопису з давніх часів і до наших днів. URL: <https://art.lib.kherson.ua/istoriya-zhivopisu-z-davnih-chasiv-i-do-nashih-dniv.htm> (Дата звернення: 27.04.2025)

12. Кондратова Л.Г. Мистецтво: підруч. для 8 класу загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль: навч. книга Богдан, 2016. 288 с.
13. Література українського романтизму. URL: <https://zno.if.ua/?p=6404> (Дата звернення: 02.05.2025)
14. Масол Л.М. Мистецтво. Рівень стандарту, профільний рівень: підруч. для 10(11) класу закладів загальної середньої освіти. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 224 с.
15. Назаренко Н.В., Чен Н.В., Севастьянова Д.О. Мистецтво: підруч. для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавництво Перун. 2021. 240 с.
16. Пітер Акройд Тернер. Біографія. URL: <http://flibusta.site/b/289969/read> (Дата звернення: 13.04.2025)
17. Повідомлення про романтизм. URL: <https://dovidka.biz.ua/povidomlennya-pro-romantizm/> (Дата звернення: 28.04.2025)
18. Пономаренко О. Класицизм і романтизм у живописі історичного жанру Шевченка-художника. К.: націон. музей Шевченка, 2018. 9 с.
19. Романтизм і реалізм в українському мистецтві XIX ст. URL: https://pidru4niki.com/16011013/kulturologiya/romantizm_realizm_ukrayinskomu_mistetstvi_xix (Дата звернення: 28.04.2025)
20. Романтизм як світовідчуття і напрям у мистецтві. 19 століття. Зарубіжна література. Підготовка до ЗНО. URL: https://supermif.com/zar_liter/%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%BC-%D1%8F%D0%BA-%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%87%D1%83%D1%82%D1%82%D1%8F-%D1%96-%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D1%80%D1%8F%D0%BC-%D1%83.html (Дата звернення: 28.04.2025)
21. Романтизм. URL: <https://www.wikiart.org/uk/artists-by-art-movement/romantitsizm#!#resultType:masonry> (Дата звернення: 11.04.2025)

22. Романтизм: крила свободи та натхнення. URL: <https://veryimportantlot.com/ru/news/blog/romantizm-krylya-svobody-i-vдохnoveniya> (Дата звернення: 17.04.2025)
23. Сучасне мистецтво – зрозумій. URL: <https://chomu.koshachek.com/articles/viljam-terner-jogo-robota-suchasne-mistectvo.html> (Дата звернення: 17.04.2025)
24. Художній стиль імпресіонізм. URL: https://joseartgallery.com/uk/articles/impressionism?srsId=AfmBOop3Ue4WO_vO OcCM05juyBPZmM6ulv2V1TrI1LJM_Pw96SMFHGG_ (Дата звернення: 13.04.2025)
25. Чуманенко О.С. Композиція «Враження» та практики імпресіоністичного живопису у навчанні студентів закладів вищої освіти. Київ.: НПУ ім. Драгоманова. 2022. 51 с.
26. A brief history of abstract art with Turner, Mondrian and more. URL: <https://www.tate.org.uk/art/brief-history-abstract-art-turner-mondrian-and-more> (Дата звернення: 19.04.2025)
27. Art History and Artists J. M. W. Turner. URL: https://www.ducksters.com/biography/artists/jmw_turner.php (Дата звернення: 10.05.2025)
28. Biography of J.M.W. Turner. URL: <https://greatestbritons.com/william-turner-biography> (Дата звернення: 11.05.2025)
29. Biography of Joseph Mallord William Turner. URL: <https://collections.tepapa.govt.nz/topic/958> (Дата звернення: 11.05.2025)
30. Ian Shank. What You Need to Know about J.M.W. Turner, Britain's Great Painter of Tempestuous Seas. *Art*. April 27, 2018. URL: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-jmw-turner-britains-great-painter-tempestuous-seas>
31. J.M.W. Turner RA (1775–1851). URL: <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/name/j-m-w-turner-ra> (Дата звернення: 10.05.2025)

32. J.M.W. Turner. URL: <https://www.britannica.com/biography/J-M-W-Turner> (Дата звернення: 02.05.2025)
33. Jack Christian. Blood meridian J.M.W. Turner in Texas. *Slant: artforum*. January 11, 2022. URL: <https://www.artforum.com/columns/blood-meridian-251325/>
34. Joseph Mallord William Turner (1775–1851). URL: <https://www.metmuseum.org/ru/essays/joseph-mallord-william-turner-1775-1851> (Дата звернення: 08.05.2025)
35. Joseph Mallord William Turner. URL: <https://www.nationalgallery.org.uk/artists/joseph-mallord-william-turner> (Дата звернення: 05.05.2025)
36. Joseph Mallord William Turner. URL: <https://www.theartstory.org/artist/turner-jmw/> (Дата звернення: 07.05.2025)
37. Katharina Fritsch on J.M.W. Turner. The artist and the emperor. *Tate ETC*, spring 2007. Issue 9. URL: <https://web.archive.org/web/20120203133936/http://www.tate.org.uk/tateetc/issue9/artistemperor.htm>
38. Katherine Taylor. 1.4: Romanticism in England and Germany. *Whatcom Community College*, 2015. CC BY-SA 4.0. URL: [https://ukrayinska.libretexts.org/Гуманітарні_науки/Мистецтво/Книга%3А_Західн_е_мистецтво_з_18_до_середини_20_століття_\(Taylor\)/01%3А_Розділи/1.04%3А_Романтизм_в_Англії_та_Німеччині](https://ukrayinska.libretexts.org/Гуманітарні_науки/Мистецтво/Книга%3А_Західн_е_мистецтво_з_18_до_середини_20_століття_(Taylor)/01%3А_Розділи/1.04%3А_Романтизм_в_Англії_та_Німеччині)
39. Rain, Steam and Speed The Great Western Railway 1844. URL: <https://william-turner.org/biography.html> (Дата звернення: 05.05.2025)
40. The life and legacy of J.M.W. Turner. URL: <https://www.christies.com/en/stories/jmw-turner-the-legacy-of-britains-greatest-painter-ab5038ebb68a4fc0b6c82e2f62e4aafb> (Дата звернення: 08.05.2025)